

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุป

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของนก และ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา จังหวัดลพบุรี ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-กันยายน 2552 โดยการส่องกล้องส่องทางไกลและการดูร่องรอย สำรวจโดยการเดินไปตามเส้นทางต่างๆของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา รวมสำรวจทั้งสิ้น 22 เส้นทาง ระยะทางเดินสำรวจรวม 122 กิโลเมตร พบนกทั้งสิ้นจำนวน 155 ชนิด (นกในประเทศไทยมีอย่างน้อย 982 ชนิด) มีสถานภาพเป็นนกประจำถิ่น 112 ชนิด มีสถานภาพเป็นนกอพยพ 9 ชนิด มีสถานภาพเป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 24 ชนิด มีสถานภาพเป็นทั้งนกประจำถิ่น, นกอพยพและนกอพยพผ่าน 1 ชนิด มีสถานภาพเป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพมาทำรังวางไข่ 1 ชนิด มีสถานภาพเป็นทั้งนกอพยพและนกอพยพมาทำรังวางไข่ 1 ชนิด มีสถานภาพเป็นนกอพยพมาทำรังวางไข่ 1 ชนิด มีสถานภาพเป็นทั้งนกอพยพและนกอพยพผ่าน 4 ชนิด และมีสถานภาพเป็นนกอพยพผ่าน 2 ชนิด สามารถจำแนกได้เป็น 16 อันดับ (Order) 51 ครอบครัว (Family) 119 สกุล (Genus) พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมทั้งสิ้นจำนวน 16 ชนิด (สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมในประเทศไทยมีอย่างน้อย 302 ชนิด) สามารถจำแนกได้เป็น 4 อันดับ (Order) 9 ครอบครัว (Family) 15 สกุล (Genus)

2. ข้อเสนอแนะ

1) ในการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม ควรมีการดักจับสัตว์พวกหนู โดยใช้กรงดัก เพื่อศึกษาชนิดหนูด้วย รวมทั้งการติดตั้งตาข่ายสำหรับดักจับค้างคาว เนื่องจากค้างคาวในประเทศไทยมีจำนวนชนิดค่อนข้างมาก นอกจากนี้ควรติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพตอนกลางคืนสำหรับดักถ่ายภาพสัตว์ผู้ล่าชนิดต่างๆด้วย แต่อาจมีข้อจำกัดเนื่องจากมีช้างอยู่ในพื้นที่มาก และกล้องดักถ่ายภาพตอนกลางคืน เมื่อมีช้างผ่านมาและกล้องดักถ่ายภาพทำงานพร้อมมีแสงแฟลช จะทำให้ช้างรู้สึกว่ามีสิ่งแปลกปลอมและเข้าทำลายกล้องดักถ่ายภาพดังที่เคยเกิดในที่อื่นๆได้

2) เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการสำรวจชนิดของสัตว์เท่านั้น ในการศึกษาต่อไปควรศึกษาคำนวณค่าดัชนีความหลากหลาย (diversity indices) ซึ่งเป็นสมการสำหรับวัดความหลากหลาย

เพื่อเปรียบเทียบค่าความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ โดยใช้สูตร Shannon-Wiener index รวมทั้งคำนวณค่าดัชนีความมากมาย (richness indices)) ซึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชนิดทั้งหมดที่พบในพื้นที่หนึ่ง ๆ กับจำนวนทั้งหมดในแต่ละชนิดที่ได้จากการสำรวจ โดยใช้สูตร Margalef index

3) ในการศึกษา ควรศึกษาให้ครอบคลุมทุกฤดูกาล โดยเฉพาะนก จะมีนกอพยพจากที่อื่นมาประมาณช่วงเดือนกันยายนหรือตุลาคมถึงประมาณเดือนมีนาคมของปีถัดไป แม้ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาช่วงเดือนกุมภาพันธ์, มีนาคมและเดือนกันยายนด้วย แต่ไม่ได้สำรวจในเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม ซึ่งนกแต่ละชนิดจะมีช่วงเวลาอพยพที่แตกต่างกัน รวมทั้งสภาพภูมิอากาศของแต่ละปีจะไม่เหมือนกันทุกประการ การศึกษานี้ก็อาจไม่พบนกอพยพบางชนิด อีกทั้งการศึกษานี้เดินสำรวจเป็นระยะทางประมาณ 122 กิโลเมตร ซึ่งก็คงไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด

4) สำหรับการสำรวจต่างๆ โดยเฉพาะความหลากหลายทางชีวภาพควรมีการสำรวจในพื้นที่อนุรักษ์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยเจ้าหน้าที่ของเจ้าของพื้นที่ และหากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอหรือขาดบุคลากรที่จะสำรวจได้ ควรมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องที่พัก ยานพาหนะ ฯลฯ เพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานเจ้าของพื้นที่โดยตรง ทั้งในแง่การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามการศึกษานี้เป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของนกและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม โดยการสังเกตโดยตรงทั้งโดยตาเปล่าและกล้องส่องทางไกล รวมทั้งคู่มือของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม เช่น รอยดิน กองมูล เป็นต้น จำนวนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่สำรวจพบจึงค่อนข้างน้อย เนื่องจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 เป็นสัตว์หากินตอนกลางคืน และไม่มีการเก็บข้อมูลวิธีอื่น เนื่องจากมีการปล่อยช้างคืนสู่ธรรมชาติกว่า 20 เชือกในบริเวณดังกล่าว จึงไม่สะดวกที่จะศึกษาโดยการดักจับพวกหนูโดยใช้กรงดัก หรือการยิงดาขายตามเส้นทางหากินของค้างคาว เพราะอาจเป็นการรบกวนช้างและอาจไม่ได้รับความปลอดภัย

2. การศึกษาชนิดสัตว์นั้น ข้อมูลแปรผันตามประสบการณ์และความรู้ของผู้สำรวจ แม้การศึกษาในพื้นที่แต่ละครั้งจะมีทีมผู้วิจัยไม่น้อยกว่า 3 คน รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าช่วยสังเกตการณ์ร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง